

PRZEKONANY (92) *part praet pass pf*

przekonany (82), **przekonan** (10).

e oraz o jasne; -any; -ån.

sg m N przekonany (31), przekonån (10); ~ (*attrib*) -any (7); ~ (*praed*) -any (17), -ån (10); -any *BibRadz*, *OrzRozm* (2), *WujJud*, *ModrzBaz*, *SkarŻyw*, *CzechEp*, *GórnRozm*; -ån *ComCrac*; -any : -ån *SarnStat* (9:9). ◇ G przekonan(e)go (2). ◇ A przekonanego (17); -ého (3), -(e)go (14). ◇ I przekonany (1). ◇ f N przekonaną (3). ◇ I przekonaną (1). ◇ pl N m pers przekonani (22). subst przekonan(e) (2). ◇ G przekonanych (1). ◇ A m pers przekonan(e) (2).

Składnia dopełnienia sprawcy: przekonany przez kogo (2) *SarnStat*, *PowodPr*, *od kogo* (2) *WujJud*, *SkarŻyw*.

Sł stp: przekonan(y), Cn brak, Linde XVII – XVIII w. s.v. przekonać.

1. *Któremu udowodniono popełnienie złego uczynku* (79) :

przekonany w czym (1): chociażbym ja też nákoniec y w iákíey nizbożności mógł być przekonány: co fię da Pan Bog nigdy nie naydzie. *CzechEp* 88.

a. *Któremu udowodniono winę przed sądem, skazany; (con)victus Modrz, JanStat; decretus JanStat* (79) : dokonay wczorayfzego ná coś fię był zániofł/ gániąc tęń Statut/ o nieimáníu Szlachćicá/ aż przekonánego *GórnRozm* H3v; przeto trzebá o tem ftáráníe mieć/ áby fpráwá tych ktorzi siedzą w tárásíe/ rychło fię toczyłá: á izby ábo przekonány/ wnet był karan/ ábo íešli ma być wolen/ áby długim więźnieníem niebył fufzon. *ModrzBaz* 85; A íešliby kto śmiał przeciw téy Conſtitucíeý wczynić/ tego przekonánego ná zápláceníé fzkód wízyftkich/ [...] fkázuíemy *SarnStat* 118; Ktoby Kommiſſarze, álbo fąd, álbo vrząd pozwał o íákí poſtępek, á tákowy byłby przekonan, ma dáć zá winę dwoie 14. grzywien. *SarnStat* 469, 66, 218, 580, 610, 664, 670, 934; Podźmyfz do mąk ćíełéńnych ktore więc odnoſzą Złodzieie przekonáni/ áni fię wyproſzą. *KlonWor* 37.

przekonany na co (1): Abowíem przez tákové páńny/ álbo białéygfłowy/ wdowy/ męźátki wyznáníe pozwány ten/ który włápił/ będzie íe rozumíal przekonányń ná odſádzeníé czći. *SarnStat* 642.

przekonany w czym (3): *SarnStat* 119 *cf* »obwiniony i przekonany«. *Cf* »u sądu przekonany«, »ſwiadectwem przekonany«.

W połączeniu szeregowym (1): Ale gđzieby potym o ten wyftępek fałzywéy monety/ raz íe obyczáiem przerzeczonym fpráwiwfzy był ofkárzón y obwinión/ y ſwiadectwy ludzkiémi/ [...] obyczáiem przerzeczonym przekonan: [...] íákó fáłfzérz ma bydź winą fłuſzną karan *SarnStat* 408.

Wyrażenia: »prawem przekonan(y)« = iure victus Modrz, JanStat; iure a. iudicio convictus JanStat [szyk 37:11] (48): A gđziebi tez męzoboicza zyw bel a prawem przekonån takovy ma w wiezy na dolie fiedziecz nikogo niewymvyáč bez wfłei folgi *ComCrac* 16; STroná Práwem przekonána/ powinna zápláćić nakłády práwne/ ftronie ktora fwoię rzecz pozyſkuie práwem *GroicPorz* dd2, n3v, cc4, oo3; Ale Menelaus będac prawem przekonány [*Iam vero superatus Menelaus*]/ obiecał bárzo wiele piéníedzy Ptolemeufzowi Dorymenowemu fynowi/ áby mu przeiednáł niefálkę v Krolá. *BibRadz* 2.*Mach* 4/45; niebyłem nigdy pozwány/ nie íeſtem żadnym Práwem przekonány *OrzRozm* S3; *ModrzBaz* 88v, 141; á v nas nikogo do więźnienia brác fię niegodźi/ áż przekonánego práwem.

GórnRozm B, A4, B3v, B4, B4v, C4 (9); Zadného dóbr nie będziemy confilzkowác/ áže piérwéy práwem byliby przekonáni. *SarnStat* 419; VStáwiamy/ iż iefliby kto w czyiéy wsi/ [...] złodzieyftwo wczynił práwem przekonány temu/ który fzkodę vciérpiał/ dofyć wczynić/ [...] będzie powinien *SarnStat* 671; á onému práwem zwyciężcy będzie przydan Wożny ná w wiązání w rzeczách práwem przekonánych/ álbo wygránych w dobrá práwem zwyciężoného *SarnStat* 827, 65, 66 [2 r.], 397, 535, 604 (28); *SkarKaz* 315b; *SkarKazSej* 692b.

»u sądu przekonan(y)« [w tym: w czym (1)] = *in iudicio convictus JanStat* (2): chcemy/ áby tákowi niepoftuźni złości fwyh pożytku nie odnošili: gdy będą v fądu práwem przekonáni/ fwym przeciwnikóm niech do rąk związáni będą oddáni. *SarnStat* 798, 702.

»słusznie przekonan« (2): TEż obiecuiemy [...]: iż żadného obywatelá ošiadłego o iáki wyftępek ábo obwiniení nie będziemy áni rofkážemy łápác/ [...] áž práwem będzie ftuźnie przekonan [*nisi iudicio rationabiliter fuerit convictus JanStat* 122] *SarnStat* 702 [*idem*] 894.

»świadcetwem, świadki (albo licem) przekonan(y)« [w tym: w czym (1)] = *sufficienti testimonio convictus JanStat* (3:2): niepiérwey złodziey zginie/ áž świadki álbo licem przekonány we złodzieyftwie będzie *OrzRozm* S2v; vftáwiamy: áby wšyźcy tácy [*falszywie zeznawajúcy*] gdy doftátiecznym świadcetwem będą przekonáni winá Státutowá/ która w naieździe domowym ieft wyrázoná/ byli karáni. *SarnStat* 571 [*idem* 761], 247, 408, 761.

Szeregi: »obwiniony i przekonany« (1): A gdzieby który Stároftá w tym był obwiniony y przekonány/ tedy tákiż proces/ y exekucia tákowaž ma bydź przeciwko nim wczynioná *per viciniorem Capitaneum SarnStat* 119. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»oskarżon i przekonan« (1): A iefli kto z Zydów iáko przeftępcá tego práwá/ nie nofząc czapki żóltéy ná głowie/ będzie ofkárżon y przekonan [*delatus et ibi convictus fuerit JanStat* 1128] [*tedy winę zapłacić będzie powinien*] *SarnStat* 262. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

a. *W funkcji rzeczownika (10)*: Bo tęn kto przekonánego o to [o odsądzienie czci] przyprawil/ ciepło głowę chowác mušić/ iešć/ pić/ fpác/ w domu fwym bešpiecznie niemože *GórnRozm* I2v, F4v [2 r.].

Wyrażenia: »mian za przekonanego« (3): *GroicPorz* y2, z4; Który iefli ná wtórym roku nie ftánie/ niech będzie mian zá przekonáného [*pro convicto habebitur JanStat* 378]/ bądź ošiadły/ bądź nieošiadły *SarnStat* 409.

»przekonany prawem« (3): SRzodki ktorými przekonány Práwem/ ku dofyć wczynieniu ma być przywiedzion thy fą [...] *GroicPorz* cc3v, cc4, cc4v.

»za przekonanego skazan« (1): tedy iuž ten to ktory poczał odpowiadác/ ma być zá przekonáného fkazan. *GroicPorz* v4v.

Szereg: »winny i przekonany« (1): A gdzieby onego želazá rofpalonego [oskarżony] w ręce wzić niechciał/ iuž w onym o co go winowano wpađał/ y był mian zá winnego y przekonáného. *GroicPorz* z4.

2. Pokonany, zwyciężony (12): Symon czárnokšiężnyk od Piotrá š. przekonány. *SkarŻyw* 600 marg.

a. *Pokonany w dyskusji, któremu udowodniono błędność opinii (11)*: Papieſcy Pošlowie w Cárogradzie Greki ná dyſputacyá wzywáli/ y w ogieñ išć chćieli/ iefliby byli przekonáni. *SkarJedn* d8, 252; *SkarŻyw* 202; Gdy kácerftwá Mánicheuſzow/ Donatyftow/ y inſze przez Auguſtyná S.

przekonáne/ nabárziefy fię przeciw łtolicy Rzymłkiey oburzyły: dopuścił Pan Bog/ iż ią Wándali pośiedli. *PowodPr* 31; [Będzie śmiechu z potrzebę/ kiedy przekonány/ Miáfto Lauru plecieniec poniešie łłomiány. *ŁaszczPogrom* 2].

przekonany *czym* (5): *CzechRozm* 124v; á nád to iefzcze łą piłmá niezliczone kátolikow te⁸⁰ wieku/ ktorými feky z łobą łámy walczące dołyc łą przekonáne. *PowodPr* 46. *Cf Wyrażenie*.

przekonany *w czym* (1): więceyby fię tych podobno ználázłó/ ktorzyby náłze milczenie/ obroćili ná łzácunek [tj. *krytykę*]/ wyznánia/ y nabożeńftwá náłzego/ rozumiejąc iákobyłmy w tym przekonáni byli. *NiemObr* 5.

Wyrażenie: »Pismem (Świętym), świadectwy słowa bożego przekonany« [*szyk* 2:1] (2:1): *WujJud* 58; *CzechRozm* 5; Stáry to błąd potępiony Wigiláncyułzow/ [...] ktorzy fię tego ná Florenckim Koncylium zówłtydźić/ y błędu odstąpić/ przekonáni piłmem ś. muśieli. *SkarKaz* 635b.

Szereg: »przekonany i zwyciężony« (1): Tákci też trzymał Eułtáchius [...]: ktorego potym náśłádował Wigiláncius od ś. Hieronymá iáko obłędliwy Piłmem przekonány y zwyciężony. *WujJud* 58.

3. Potwierdzony (1) :

Wyrażenie: »prawdą przekonany« (1): Potym ieśli fie z tego [z *zarzutów ewangelikowie*] wypráwiá (co niepodobna) poydą zá tym ártykuły/ ktore znimi w Werificácyey mam zálózone/ y prawdą przekonáne. *PowodPr* 37.

Synonimy: 1. a. *osądzony, potępiony, skarany, skazany*; 2. *pobity, pogromiony, pokonany, porażony, zwyciężony*; 3. *podparty, poświadczony, potwierdzony*.

Cf **NIEPRZEKONANY, PRZEKONAC**